

Innst. S. nr. 85

(2007-2008)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument nr. 8:10 (2007-2008)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Elisabeth Aspaker, Gunnar Gundersen, Ivar Kristiansen, Trond Helleland, Bent Høie og Olemic Thommessen om en strategi for næringsutvikling og arbeidsplasser i kommuner med høy andel vern

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

"Stortinget ber Regjeringen senest i vårsesjonen 2008 fremme en sak for Stortinget med en strategi for næringsutvikling og arbeidsplasser i kommuner med høy andel vern. En slik strategi bør bestå i:

1. Å kartlegge hvilke kommuner som har stor båndlegging av areal til vern eller andre fellesskapsformål.
2. Å utvikle en kategorisering av kommuner etter båndleggings/vernegrad.
3. Å lage nasjonale retningslinjer for alle etater med verne/arealbruksmyndighet, slik at det tas hensyn til at kommuner med stort båndleggingsbehov også skal ha rom for næringsmessig utvikling.
4. Å lage nasjonale strategier for næringsutvikling i kombinasjon med vern.
5. Å vurdere om det bør innføres en særskilt lokal kompensasjon til kommuner som tar en svært stor del av belastningen med vern fra storsamfunnet."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ann-Kristin Engstad, Asmund Kristoffersen, Marianne

Marthinsen, Tore Nordtun, Torny Pedersen og Terje Aasland, fra Sosialistisk Venstreparti, Inga Marte Thorkildsen, fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Holten Hjemdal, fra Senterpartiet, Erling Sande og fra Venstre, lederen Gunnar Kvasheim, viser til at Norge i likhet med EU har som mål å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010. En forutsetning for at vi skal nå dette målet er at alle sektorer og offentlige myndighetsnivåer bidrar aktivt innenfor egne ansvarsområder.

Flertallet mener vern er et viktig virkemiddel for bevaring av biologisk mangfold og andre viktige miljøverdier. For å stanse tapet av biologisk mangfold vil derfor ytterligere vern etter flertallets mening fortsatt være et sentralt virkemiddel.

Flertallet mener at vern så langt som mulig skal baseres på ordningen med frivillig vern, men det er også slik at myndighetsstyrte verneprosesser må kunne benyttes dersom det er nødvendig for å sikre viktige verneverdier.

Flertallet viser til brev fra statsråden datert 23. november 2007, som er vedlagt, der det vises til at det i forslaget til ny plandel i plan- og bygningsloven, som i nær framtid vil bli lagt fram for Stortinget, vil være bestemmelser som skal sikre en ytterligere bedre samordning av lokale og nasjonale interesser i denne sammenheng.

Flertallet viser også til at Regjeringen allerede på flere områder arbeider for å kombinere vern og lokal verdiskaping.

Komiteen mener at selv om det fortsatt vil være behov for mer vern, så er det viktig å kombinere vern med hensynet til lokal næringsutvikling og levekår. Vi må sikre lokal forankring og støtte til vernearbeidet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen, Tord Lien og Ketil Solvik-Olsen, og fra Høyre, Børge

Brende og Ivar Kristiansen, viser til at det er nødvendig å gi lokale myndigheter i kommuner med mye vern større mulighet til å påvirke egen utvikling. Disse medlemmer viser til at mer lokal forvaltning av verneområder ble gjennomført i mange av de nye nasjonalparkene regjeringen Bondevik II opprettet.

Disse medlemmer viser til at prosessene de siste 10 årene har flyttet råderett over store arealer og verdier fra lokale myndigheter til statlige myndigheter. Vi opplever at denne prosessen samtidig medfører en form for tillitskrise mellom mange lokalsamfunn og sentrale styringsmyndigheter. Etter årtier hvor naturområder er blitt forvaltet gjennom stort sett varsom lokal bruk, oppleves vern/arealutnyttelse som et konfliktområde mellom lokale myndigheter og sentrale myndigheter. Dette gjelder i særlig grad kommuner med store vernede områder, som samtidig preges av fraflytting og ønsker om aktiv lokal næringsutvikling for å etablere nye arbeidsplasser og å være attraktive for tilflytting.

Disse medlemmer har merket seg at det er varslet flere saker fra Regjeringen den nærmeste fremtid som ytterligere vil forsere vern og båndleggingsprosesser. Disse medlemmer viser her blant annet til statsrådets brev til energi- og miljøkomiteen, datert 23. november 2007, som er vedlagt innstillingen.

Disse medlemmer mener derfor at det er viktig å gjenreise et tillitsforhold mellom lokalbefolkningen i berørte kommuner og storsamfunnet, og bekjempe følelsen av at enkelte områder betaler en uforholdsmessig stor regning for storsamfunnets prioriteringer. Disse medlemmer mener at det må etableres en ny nasjonal strategi, som skaper rom for lokal utvikling i kommuner med store verneområder og verdier for hele det norske samfunnet.

Disse medlemmer fremmer derfor forslaget fremsatt i Dokument nr. 8:10 (2007-2008).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet støtter ambisjonen om å stoppe tapet av arts- mangfold innen 2010, men stiller seg sterkt tvilende til om passivt arealvern er den riktige veien å gå for fremtiden.

Disse medlemmer peker på at de store verneområdene i høyfjellet i henhold til nasjonalparkplanen nå er ferdigstilt, og at nytt vern i stor grad vil måtte gjennomføres i mer produktive områder, særlig skogsområder. Disse medlemmer peker på at av de mange arter som har sine biotoper tilknyttet skogen, er en stor del tilknyttet randsoneområder, plantefelt og ungsog. Skog som blir skjøttet medfører også mindre risiko for større og mer ødeleggende skogbranner.

Disse medlemmer vil peke på at en vernekvalitet ofte har oppstått på grunn av aktiv forvaltning fra grunneiers side. Det er da ingen logikk i at de grunneiere som ut fra et økologisk perspektiv har tatt best vare på sin eiendom, skal straffes ved å bli fratatt råderetten over denne. Det er grunn til å peke på at det har vært drevet hogst til lokal industri og eksport i Norge i

århundrer, og at arts mangfoldet tilknyttet norsk skog nærmest ikke er påvirket av dette. Likeens er det grunn til å peke på at norsk skogbruk har innført "Levende skog"-standard, og at endringene i skogbruket for øvrig har medført at mengden nedfallsskog og dødsskog ikke har vært så stor som i dag på århundrer. Samtidig vil Regjeringens uttalte målsetting om vern av skogsområder i enkelte deler av landet i de neste 20 til 30 årene kunne bidra til svekket virkestilgang både for trelast-, prosess- og bioenergiindustrien.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til statsrådets brev av 23. november 2007, der statsråden uttaler at Regjeringen vil legge frem en handlingsplan for bærekraftig bruk og skjøtsel av nasjonalparker og andre verneområder i tråd med Soria Moria-erklæringen. Disse medlemmer mener denne handlingsplanen bør fremmes som en egen sak for Stortinget våren 2008, da den vil være viktig for å bedre forvaltningen av disse områdene.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen våren 2008 fremme en sak for Stortinget med en strategi for næringsutvikling og arbeidsplasser i kommuner med høy andel vern."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen senest i vårsesjonen 2008 fremme en sak for Stortinget med en strategi for næringsutvikling og arbeidsplasser i kommuner med høy andel vern. En slik strategi bør bestå i:

1. Å kartlegge hvilke kommuner som har stor båndlegging av areal til vern eller andre fellesskapsformål.
2. Å utvikle en kategorisering av kommuner etter båndleggings/vernegrad
3. Å lage nasjonale retningslinjer for alle etater med verne/arealbruksmyndighet slik at det tas hensyn til at kommuner med stort båndleggingsbehov også skal ha rom for næringsmessig utvikling.
4. Å lage nasjonale strategier for næringsutvikling i kombinasjon med vern.
5. Å vurdere om det bør innføres en særskilt lokal kompensasjon til kommuner som tar en svært stor del av belastningen med vern fra storsamfunnet.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen våren 2008 fremme en sak for Stortinget med en strategi for næringsutvikling og arbeidsplasser i kommuner med høy andel vern.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument nr. 8:10 (2007-2008) - representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Elisabeth Aspaker, Gunnar Gundersen, Ivar Kristiansen, Trond Helleland, Bent Høie og Olemic Thommessen om en strategi for næringsutvikling og arbeidsplasser i kommuner med høy andel vern - bifalles ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 6. desember 2007

Gunnar Kvasheim
leder

Marianne Marthinsen
ordfører

Vedlegg

Brev fra Miljøverndepartementet v/statsråden til energi- og miljøkomiteen, datert 23. november 2007

Vedrørende representantskapsforslag nr. 8:10 (2007-2008)

Jeg viser til brev fra Energi- og miljøkomiteen av 23. oktober 2007, vedlagt Representantforslag nr. 8:10 (2007-2008) om en strategi for næringsutvikling og arbeidsplasser i kommuner med høy andel av vern.

Beslutningsprosesser knyttet til vern fordrer avveining av ulike nasjonale og regionale/lokale hensyn og omfatter ofte både viktige fellesskapsinteresser og private interesser. Det er et faktum at det i mange av verneprosessene eksisterer ulike syn på vernet, herunder blant annet vernets omfang og behovet for restriksjoner i det enkelte verneområde. For Regjeringen er det særdeles viktig at verneprosessene utformes og gjennomføres på en slik måte at alle relevante hensyn og interesser belyses tilstrekkelig og at de veies mot hverandre så godt det lar seg gjøre. Videre at myndighetene innenfor rammen av eksisterende lovverk og god faglig skjønnsutøvelse til slutt finner en løsning som reflekterer en samfunnsmessig helhetlig og god balanse mellom alle relevante hensyn og interesser. Det er nettopp i disse brennpunktene at de riktige beslutningene materialiserer seg. Dette er etter min mening et uttrykk for at demokratiet og forvaltningssystemet fungerer, snarere enn et symptom på en tillitskrise mellom sentrale myndigheter og lokalsamfunn.

Jeg viser i denne sammenheng også til arbeidet med frivillig skogvern på privateid grunn. Dette er en viktig arbeidsmåte for å øke skogvernet i Norge og er et konkret eksempel på et direkte samarbeid mellom vernemyndighetene og lokale interesser i vernearbeidet. Det er imidlertid selvsagt slik at myndighetene også kan benytte myndighetsstyrte verneprosesser når det er nødvendig for å sikre viktige verneverdier i skog.

Virkemidler som kompenserer kommuner som bidrar aktivt til å nå nasjonale mål

Norge har i likhet med EU som mål å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010. En forutsetning for at vi skal nå dette målet er at alle sektorer og offentlige myndighetsnivåer bidrar aktivt innenfor egne ansvarsområder.

Vern er et viktig virkemiddel for bevaring av biologisk mangfold og andre viktige miljøverdier. For å stanse tapet av biologisk mangfold vil derfor ytterligere vern fortsatt være et sentralt virkemiddel.

Kommuner som har eller får store deler av sitt areal vernet, yter isolert sett en relativt større innsats enn øvrige kommuner, for å oppfylle det nasjonale målet om stans av tapet av biologisk mangfold. Regjeringen er opptatt av at disse kommunene skal få bedre rammebetingelser i denne viktige innsatsen. Jeg ser i denne sammenheng behov for at vi må utvikle nye og mer aktive virkemidler. Disse bør innrettes slik at kommuner som i stor grad omfattes av vern gis gode muligheter til å ta vare på verneverdiene, og samtidig har gode rammebetingelser for ny næringsutvikling. Målet må

være at relevante aktører skal kunne ta ut næringspotensialet knyttet til investeringer utenfor verneområdene, kombinert med bærekraftig aktivitet inne i verneområdene.

En annen sentral forutsetning for å realisere målet om stans av tap av biologisk mangfold er at viktige miljøverdier også utenfor verneområdene ivaretas bedre. Også i denne sammenheng er kommunene en betydningsfull aktør først og fremst gjennom sin rolle som beslutningstaker i arealplanleggingen. Det arbeides i denne forbindelse på flere områder, blant annet med en ny plan- og bygningslov og en ny naturmangfoldlov. Regjeringen vil i denne sammenheng også vurdere virkemidler som større grad kompenserer kommuner som bidrar aktivt til å nå viktige nasjonale målsettinger.

Strategier for næringsutvikling i kombinasjon med vern

Regjeringen mener at vern av natur er en god investering som potensial for verdiskaping. Vi har som kjent i Soria Moria-erklæringen uttalt at vi vil legge frem en handlingsplan for bærekraftig bruk og skjøtsel av nasjonalparker og andre verneområder. Dette for å sikre at økt bruk i verneområdene skjer innenfor rammen av verneformålet og for å sikre god standard og kvalitet på tilretteleggingen for besøkende i verneområdene.

En arbeidsgruppe med representanter for de mest berørte forvaltningsinstitusjonene leverte i desember 2006 innspill til dette arbeidet. Arbeidsgruppen peker på en rekke tiltak og arbeidsmåter som vil styrke verneområdenes betydning for lokal verdiskaping, herunder blant annet et eget verdiskapingsprogram for verneområdene. Rapporten har vært på bred høring med høringsfrist 1. mars 2007. Det er tidligere redegjort for dette i St.meld. nr. 26 (2006-2007) Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand, kap. 3 Miljø og verdiskaping. Arbeidet er også omtalt i St.prp. nr. 1 (2007-2008) for Miljøverndepartementet, og det er i denne sammenhengen redegjort for at Regjeringen arbeider videre med saken.

Regjeringen er også er i slutfasen av arbeidet med en nasjonal reiselivsstrategi. Denne vil også omtale norsk naturs store betydning som potensial for reiselivet.

Ovennevnte viser at Regjeringen allerede på flere områder arbeider for å kombinere vern og lokal verdiskaping.

Nasjonale retningslinjer for etater med verne-/arealbruksmyndighet

Regjeringen ser det ikke som aktuelt å lage nasjonale retningslinjer for etater med verne-/arealbruksmyndighet, jf. forslaget punkt 3. Etter min mening sikrer lovverket og statlige myndigheters forvaltningsansvar at ulike hensyn og behov både lokalt og nasjonalt ivaretas på en god måte. Planleggingen og gjennomføringen av

verneprosessene sikrer også nødvendig lokal og regional medvirkning på flere trinn i prosessen.

Jeg viser også til at det primære formålet med vern av natur i Norge har vært og vil fortsatt være å sikre viktige miljøkvaliteter. Disse er ulikt geografisk fordelt og i den grad dette berører enkeltkommuner i så stor grad at dette er en medvirkende eller utløsende faktor for redusert næringsutvikling og tap av arbeidsplasser lokalt, mener jeg dette må løses ved bruk av andre virkemidler, jf. ovennevnte.

Jeg er på generelt grunnlag enig i at staten har utfordringer hva gjelder bedre sektorsamordning både internt og overfor regionalt og lokalt nivå. I denne sammenheng ser jeg også at det også kan være et uutnyttet samordningspotensial hva gjelder planlegging for bruk av areal. I forslaget til ny plandel i plan og bygningsloven, som i nær framtid vil bli lagt fram for Stortinget, vil det være bestemmelser som skal sikre en ytterligere bedre samordning av lokale og nasjonale interesser i denne sammenheng.

